7/3105

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
978

ANKARA
1.6.10.9/2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 8/7/2004 tarihli ve A.01.0. GNS.0.10.00.02-7/3105-6387/20795 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Manisa Milletvekili Hasan Ören tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3105 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha hâlinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerine arz olunur.

Cemil ÇİÇEK
Bakan

EKLER:
EK -1 Soru önergesi (2 adet-3 sayfa)
cevabı

7/3105

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
.../.../2004

Sayın Hasan ÖREN
Manisa Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3105 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

Ülkemizde halen faaliyette bulunan adliyelerin, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yükü dikkate alınarak kurulduğu; adliye teşkilâtının kurulduğu yerlerde sulh hukuk, asliye hukuk, sulh ceza ve asliye ceza olmak üzere asgarî dört mahkemenin bulunduğu; bu mahkemelerde en az iki veya üç hâkim ile iki Cumhuriyet savcısının görev yaptığı, bunların yanında en az bir yazı işleri müdürü, bir icra müdürü, üç zabıt kâtibi, bir mübaşir ve bir hizmetlinin de adlî personel olarak çalıştığı;

Son dört yılın adlî istatistiklerine ve açılan dava sayılarına bakıldığında, bazı adliyelerdeki iş yükünün çok arttığı ve bir hâkimin yılda bakabileceğinin üzerindeki sayıya ulaştığı; ayrıca hâkim, Cumhuriyet savcısı ve adlî personel sayısının yetersiz kalması nedeniyle hâkim ve Cumhuriyet savcılarının aşırı iş yükü altında ve zor şartlarda çalışmak zorunda kaldıkları; buna karşılık bazı adliyelerde açılan dava sayısının ise hâkim ve Cumhuriyet savcılarının terfileri bakımından gerekli asgarî sayının da altında olduğu; bu yerlerde görev yapan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının kendilerini geliştirmede büyük güçlüklerle karşılaştıkları; dava sayısı az olduğundan terfi bakımından da sorun yaşadıkları; bu sorunun çözülebilmesi için Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca iş azlığı nedeniyle terfi konusunda yeni ilke kararlarının alındığı veya mevcut ilke kararlarının değiştirildiği;

Adliyelerin bazılarında yeterli duruşma salonu bulunmadığından duruşmaların hâkimlerin odalarında yapıldığı, bazılarında ise duruşma salonlarının amacına hizmet etmekten uzak olduğu, bu durumun da Devlet otoritesinin bir göstergesi olan yargı organları hakkında olumsuz düşüncelere yol açtığı ve Anayasanın 141. maddesindeki "duruşmaların aleniliği" ilkesinin uygulanabilirliğini önemli ölçüde zaafiyete uğrattığı;

Bazı ilçelerde banka şubesi bulunmadığından adlî hizmetlerin görülmesi için zorunlu olan, mahkemelerin kasa hesapları ve harç tahsil işlemlerinin ikmalinde, bilirkişi ücretlerinin ve personel maaşlarının ödenmesinde sorunlar yaşandığı; yine ilçelerin bir kısmında lojman olmaması, bir kısmında ise var olan lojmanların yetersiz olması nedeniyle bu yerlerde görev yapan hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile adlî personelin büyük güçlüklerle karşılaştıkları, bu güçlüklerin ekonomik ve sosyal yönden olduğu kadar psikolojik yönden de bu kişilerin yaşamlarını olumsuz yönde etkilediği;

Günümüzün gelişen teknolojisi ve ulaşım imkânlarıyla yerleşim birimleri arasındaki ulaşımın oldukça kolaylaştığı, iletişimin gelişmesi nedeniyle de insanların resmî veya özel birçok işlemlerini bulundukları yerlerden yapabilir hâle geldikleri; gelişen teknoloji ile birlikte yargı faaliyeti için yapılacak teknolojik alt yapı çalışmaları, bilgisayarlı çalışma ortamı, yargıdan beklenen işlev ve adliyelerin durumu ve sorunları göz önüne alındığında her ilçede adliye bulunmasının yargının hızlanması yerine yavaşlamasına ve tıkanmasına yol açtığı,

7/3105

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
.../.../2004

Yukarıda açıklanan hususlar çerçevesinde, adlî hizmetlerin daha etkin, hızlı ve sağlıklı bir şekilde yerine getirilmesini, kısıtlı bütçe kaynaklarının daha verimli kullanılmasını, hâkim ve Cumhuriyet savcılarının mesleğe intibakları ve terfileri ile sosyal yaşantılarındaki zorlukların ortadan kaldırılmasını ve hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile adlî personelin iş yüküne bağlı olarak dengeli bir şekilde istihdam edilmesini temin etmek amacıyla; yıllık dava dosyası sayısı asliye mahkemelerinde 200, sulh mahkemelerinde 250'nin ve tüm mahkemelerde ise 1000'in altında olan veya dava dosyası sayısı belirtilen rakamlardan fazla olmakla birlikte coğrafî açıdan birbirine çok yakın ve ulaşımı kolay olan 136 ilçe adliyesi ile 3 ağır ceza mahkemesinin, 2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda yer alan yetkiye dayanılarak Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 9/6/2004 tarihli ve 278 sayılı Kararıyla kapatıldığı;

Adliyesi kapatılan ilçelerden; 50'sinin 9.000 ve altında, 62'sinin 10.000 ilâ 19.000 arasında, 20'sinin 20.000 ilâ 29.000 arasında, 4'ünün ise 30.000 ve üzerinde nüfusa sahip olduğu, çoğunda Devlet hastanesi ve uzman doktorun bulunmadığı, 74'ünde emniyet teşkilâtının faaliyete geçirilmediği, hiçbirinde cezaevinin bulunmadığı gibi bazılarında da banka şubesinin olmadığı, sadece 5'inde müstakil adliye binasının bulunduğu, 79'unda apartman, iş hanı ve benzeri amaçlarla inşa edilmiş kiralık binalarda, 14'ünde belediye başkanlığına ait binalarda ve diğerlerinde ise hükûmet konaklarında veya idarî organlarca tahsis edilen bölümlerde yargı hizmetlerinin yürütülmeye çalışıldığı;

Adliye teşkilâtı kapatılan yerlerin en yakın adliye teşkilâtının yargı çevresine dahil edildiği; ilçelerin coğrafî durumları ve ulaşım imkânları, aralarındaki mesafe ile güvenlik durumları özellikle göz önünde tutulmak suretiyle, birleştirilen adliyeler arasındaki uzaklığın azamî 30 kilometre olmasına dikkat edildiği, buna karşılık az sayıdaki ilçelerde bu mesafenin 50 kilometreye çıktığı;

Söz konusu adliyelerdeki hakim, Cumhuriyet savcısı ve adlî personelin, iş yükü çok olan adliyelerde görevlendirilmesi suretiyle yargıdaki aksaklık ve tıkanıklığın bir ölçüde aşılmasının hedeflendiği; bu bağlamda 515 hâkim ve Cumhuriyet savcısı ile 750 adlî personel iş yükü çok olan adliyelerde görevlendirilerek, yargının daha etkin ve süratli olmasının sağlandığı;

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun, yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla 136 ilçedeki adliyenin kapatılması sonucunda 93.119.437.500.000 TL kira, bina genel giderleri ile temizlik ve onarım gibi masraflardan tasarruf edildiği;

Yukarıda da belirtildiği üzere, adliyelerin kapatılmasına ilişkin kararın Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından verildiği; Anayasanın 159. maddesi hükmü uyarınca; Adalet Bakanının Başkanlığını yaptığı, yüksek hâkim olan Bakanlığımız Müsteşarı ile beş asil ve dört yedek üyesi yüksek mahkeme üyesi olan kişilerden oluşan, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulan ve görev yapan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna hiçbir organ, makam, merci veya kişinin siyasî baskıda bulunamayacağı; bu itibarla adliye teşkilâtı kaldırılması düşünülen ve siyasî baskılarla vazgeçilen herhangi bir ilçenin olmadığı; Yozgat İli Çekerek İlçesinin Adliye Teşkilâtının yukarıda açıklanan kapatma kararı için gerekli niteliklere uymaması nedeniyle kapatılmasının uygun görülmediği;

2/3105

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
.../.../2004

3

Öte yandan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 9/6/2004 tarihli ve 278 sayılı Kararıyla, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 1. maddesi uyarınca adlî teşkilâtının kaldırılmasına karar verilen ilçelerdeki icra dairelerinin bağlandıkları yerin icra dairesi olarak adlî teşkilâtı kapatılan ilçede faaliyetlerine devam etmelerinin uygun görüldüğü; ayrıca 14/7/2004 tarihli ve 5219 sayılı Kanun ile 3682 sayılı Adlî Sicil Kanununun 5. maddesine asliye mahkemelerinin bulunmadığı ilçelerde adlî sicil bilgilerinin kaymakamlıklarca verilmesi yönünde hüküm eklendiği; aynı Kanunla, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 2. maddesine de asliye mahkemesinin kaldırıldığı ilçelerdeki birinci, ikinci ve üçüncü sınıf noterliklerin faaliyetlerine devam etmesi, hatta bu yerlerde birden çok noterliğin de kurulabilmesi yönünde hüküm eklendiği; bu yasal düzenlemeler çerçevesinde adliyesi kapatılan ilçelerde diğer hizmetlerin aksamadan devamlılığının sağlanmasının amaçlandığı;

Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz olunur.

Cemil ÇİÇEK
Bakan